

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

Факультет фізичної реабілітації

Кафедра фізіології та спортивної медицини

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**Завідувач кафедри фізіології та
спортивної медицини**

_____ **О.Л. Луковська**

« _____ » _____ **2019 року**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Безпека життєдіяльності (БЖД)

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Бакалавр

галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
спеціальність	014 середня освіта, (шифр і назва спеціальності)
спеціалізація	014.11 Середня освіта (фізична культура) (назва спеціалізації / освітня програма)
факультет	фізичного виховання (назва факультету)
вид дисципліни	обов'язкова (обов'язкова / за вибором)

2019/2020 навчальний рік

Робоча програма з Безпеки життєдіяльності для здобувачів ступеню вищої освіти бакалавр; галузь знань - 01 Освіта/Педагогіка; спеціальність - 014 середня освіта.

Розробники:

Бурдаєв Кирило Володимирович ст. викладач

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фізіології та спортивної медицини факультету фізичної реабілітації Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту

Протокол № 19, від « 06 » червня 2019 року

Завідувач кафедри _____ Луковська О.Л.

« ____ » _____ 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня (освітньо-професійна програма), ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка (шифр і назва)	Обов'язкова	
	спеціальність 014 середня освіта (шифр і назва)		
Змістових модулів – 3	Спеціалізація: 014.11 Середня освіта (фізична культура)	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання немає		2-й	3-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	5-6-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4 самостійної роботи студента – 3,6	16 год.	10 год.	
	Практичні, семінарські		
	14 год.	6 год.	
	Лабораторні		
	-	-	
	Самостійна робота		
	60 год.	74 год.	
	Індивідуальні завдання:		
-	Контрольні роботи за варіантами		
Вид контролю: поточний контроль, диф. залік			
Ступінь вищої освіти: Бакалавр			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – головна мета викладання курсу «Безпека життєдіяльності» – це формування у студентів екологічного мислення, засвоєння правил здорового способу життя, бажання і вміння створювати безпечні та комфортні умови для особистого життя і життя інших людей.

Завдання дисципліни:

1. Ознайомити студентів з найбільш поширеними негативними факторами навколишнього середовища життєдіяльності людини.
2. Ознайомити студентів з наслідками надзвичайних ситуацій антропогенного та природного характеру.
3. Ознайомити студентів з основними заходами профілактики впливу на організм людини небезпечних та шкідливих факторів активної групи.
4. Навчити студентів надавати необхідну допомогу при надзвичайних ситуаціях різного характеру.
5. Опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятної ризику.
6. Володіння сукупністю загально-культурних та професійних компетенцій з питань безпеки життєдіяльності у відповідних напрямках підготовки для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій.

Компетентності, формування яких передбачено навчальною дисципліною:

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 2. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 4. Здатність працювати як автономно, так і в команді.

ЗК 5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 8. Здатність користуватися сучасними інформаційними і комунікаційними технологіями.

ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети, володіння навичками міжособистісної взаємодії.

ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, а також приймати обґрунтовані рішення.

ФК 2. Здатність здійснювати пошук, аналіз і оцінку інформації, у т.ч. за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, необхідної для постановки і вирішення професійних завдань, професійного та особистісного розвитку.

ФК 6. Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини.

ФК 8. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

ФК 14. Здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар.

Передумови для вивчення дисципліни (перелік дисциплін, вивчених раніше): анатомія людини, загальна та спортивна фізіологія людини, гігієна, методи математичної статистики, засоби комп'ютерних технологій і спортивна метрологія.

У **результаті** вивчення дисципліни фахівець повинен **знати**: законодавчі і програмно-нормативні документи, мету і сутність «Безпеки життєдіяльності» як навчальної дисципліни; категорійно-понятійний апарат з «Безпеки життєдіяльності». Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Методологічні основи безпеки життєдіяльності, системний підхід. Характеристику небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Глобальні проблеми людства: біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Медико-біологічну характеристику впливу на організм людини факторів навколишнього середовища: фізичних, хімічних, біологічних та психофізіологічних. Загальні відомості про токсичність речовин: визначення, поняття, класифікація. Правові норми що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою життєдіяльності людини.

Підготовлений фахівець повинен **вміти**: здійснювати пошук та аналіз науково-методичної літератури, формувати систему знань і правил поведінки окремої людини та суспільства в цілому для безпечного існування; формувати свідоме ставлення щодо забезпечення необхідного рівня безпеки у всіх сферах діяльності; володіти базовими знаннями з теоретичних основ безпеки життєдіяльності; реалізовувати міжпредметні зв'язки; визначати, ідентифікувати та аналізувати основні параметри небезпеки і ризику. Формувати систему знань про навколишнє середовище та середовище

життєдіяльності людини; володіти класифікацією негативних факторів навколишнього середовища, впливаючих на життєдіяльність людини; підібрати та використовувати необхідні способи захисту від впливу негативних факторів активної групи. Формувати систему знань про головні поняття екологічних проблем сучасності; визначати рівень екологічної безпеки за територіальними ознаками, способам забезпечення, об'єктам охорони; диференційовувати та своєчасно реагувати на виникнення надзвичайних ситуацій мирного часу. Володіти системою знань про основні законодавчі акти з безпеки життєдіяльності; формувати систему знань про основні положення закону України «Про охорону праці»; раціонально організовувати служби охорони праці та забезпечувати комфортні умови життєдіяльності людини на виробництві; контролювати параметри дії небезпечних виробничих факторів. Формувати систему знань про медико-біологічну характеристику кожного з факторів навколишнього середовища; аналізувати вплив на організм людини фізичних, хімічних, біологічних та психофізіологічних факторів навколишнього середовища; розробляти систему засобів захисту від впливу шкідливих та небезпечних факторів навколишнього середовища. Формувати систему знань про джерела кримінологічних загроз; розробляти систему засобів забезпечення кримінологічної безпеки; раціонально організовувати заходи особистої кримінологічної безпеки. Формувати систему знань про безпеку продуктів харчування та питної води; контролювати шляхи надходження шкідливих речовин у харчові продукти; попередити та підготувати профілактичні заходи щодо забруднення харчових продуктів пестицидами, нітратами і радіонуклідами. Формувати систему знань про заходи та засоби захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій; організовувати і проводити рятувальні роботи та невідкладну допомогу у районах лиха.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ВАЛЕОЛОГІЇ.

Тема 1. Предмет безпеки життєдіяльності. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.

Поняття про безпеку життєдіяльності. Сфери та категорії забезпечення безпеки. Основні мета та завдання предмету БЖД. Теоретичні основи БЖД: наукова концепція, основні положення. Науки на яких базується БЖД. Теорія небезпеки та ризику: поняття класифікація, види. Методи визначення ризику. Принципи забезпечення безпеки за ознаками їх реалізації.

Тема 2. Поняття про валеологію. Концепція індивідуального здоров'я людини.

Поняття про валеологію. Концепція індивідуального здоров'я людини. Основні принципи валеології. Основні задачі валеології. Методологічні основи валеології. І об'єкт валеології.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ІСНУВАННЯ ЛЮДИНИ. СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ І КОМФОРТНИХ УМОВ ПРАЦІ.

Тема 3. Навколишнє середовище і середовище життєдіяльності людини.

Навколишнє середовище та середовище життєдіяльності людини: поняття, класифікація. Класифікація негативних факторів. Небезпечні та шкідливі фактори, їх характеристика. Гранично допустимий рівень негативного фактора. Класифікація негативних факторів за характером дії на людину.

Тема 4. Гігієнічна (донозологічна) діагностика.

Гігієнічна (донозологічна) діагностика. Основні ефекти впливу факторів навколишнього середовища та їх характеристика. Оцінка ризику на підприємстві. Класифікація умов праці. Соціально-гігієнічний моніторинг за станом здоров'я людини під впливом факторів навколишнього середовища. Профілактика порушень стану здоров'я.

Тема 5. Законодавство з безпеки життєдіяльності. Забезпечення безпечних і комфортних умов праці.

Основні законодавчі акти з безпеки життєдіяльності. Екологічне законодавство, види екологічної безпеки. Основні положення закону України «Про охорону праці».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. МЕДИКО-БІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ ФАКТОРІВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.

Тема 6. Медико-біологічна характеристика особливості впливу на організм людини факторів навколишнього середовища.

Фізичні фактори, їх вплив на здоров'я та життєдіяльність людини. Метеорологічні умови (мікроклімат і погода), їх гігієнічне значення, оздоровчі профілактичні заходи. Вплив вібрації на організм людини, гігієнічне нормування і профілактика. Вплив шуму на організм людини, гігієнічне нормування і профілактика. Вплив неіонізуючого та іонізуючого випромінювання на організм людини, гігієнічне нормування і профілактика. Хімічні фактори, класифікація за ступенем небезпечності, їх вплив на організм людини, гігієнічне нормування і профілактика. Вплив пилу на організм людини. Найбільш поширені професійні та виробничо-обумовлені захворювання, гігієнічне нормування і профілактика. Біологічні фактори їх вплив на організм людини. Найбільш поширені захворювання, гігієнічне нормування і профілактика. Класифікація

психофізіологічних факторів навколишнього середовища та їх негативний вплив на організм людини, заходи профілактики.

Тема 7. Загальні відомості про токсичність речовин.

Визначення, поняття, мета та задачі токсикології. Класифікація шкідливих хімічних речовин. Шляхи попадання, розподілу та прояву дії шкідливих хімічних речовин. Фактори, які впливають на токсичність хімічних сполук. Методи детоксикації організму.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ВАЛЕОЛОГІЇ.												
Тема 1. Предмет безпеки життєдіяльності. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.	14	2	2	-	-	10	14	1	1	-	-	12
Тема 2. Поняття про валеологію. Концепція індивідуального здоров'я людини.	16	2	2	-	-	12	16	1	1	-	-	14
Разом за змістовим модулем 1	30	4	4	-	-	22	30	2	2	-	-	26
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ІСНУВАННЯ ЛЮДИНИ. СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ І КОМФОРТНИХ УМОВ ПРАЦІ.												
Тема 3. Навколишнє середовище і середовище життєдіяльності людини.	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
Тема 4. Гігієнічна (донозологічна) діагностика.	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
Тема 5. Законодавство з безпеки життєдіяльності. Забезпечення безпечних і комфортних умов праці.	10	2	2	-	-	6	10	2	-	-	-	8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Разом за змістовим модулем 2	30	6	6	-	-	18	30	4	2	-	-	24
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. МЕДИКО-БІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ ФАКТОРІВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.												
Тема 6. Медико-біологічна характеристика особливості впливу на організм людини факторів навколишнього середовища.	16	4	2	-	-	10	16	2	1	-	-	13
Тема 7. Загальні відомості про токсичність речовин.	14	2	2	-	-	10	14	2	1	-	-	11
Разом за змістовим модулем 3	30	6	4	-	-	20	30	4	2	-	-	24
Усього годин:	90	16	14	-	-	60	90	10	6	-	-	74

5. Теми семінарських занять

№ змістовного модуля, теми	Назва семінарського заняття і короткий його зміст	Кількість аудиторних годин
	Не передбачені навчальним планом	

6. Теми практичних занять

№ змістовного модуля, теми	Назва практичного заняття і короткий його зміст	Кількість аудиторних годин	
		денна	заочна
1	2	3	4
I	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ. Загальні питання безпеки життєдіяльності та валеології.	8	4
1	Предмет безпеки життєдіяльності. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.	4	2
2	Поняття про валеологію. Концепція індивідуального здоров'я людини.	4	2
II	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ. Забезпечення безпеки існування людини. Створення безпечних і комфортних умов праці.	12	6

1	2	3	4
3	Навколишнє середовище і середовище життєдіяльності людини.	4	2
4	Гігієнічна (донозологічна) діагностика.	4	2
5	Законодавство з безпеки життєдіяльності. Забезпечення безпечних і комфортних умов праці.	4	2
III	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ. Медико-біологічна характеристика особливості впливу на організм людини факторів навколишнього середовища.	10	6
6	Медико-біологічна характеристика особливості впливу на організм людини факторів навколишнього середовища.	6	3
7	Загальні відомості про токсичність речовин.	4	3

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачені навчальним планом	

8. Самостійна робота

№ з/р	Назва теми яка вивчається самостійно	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	3	4
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальні питання безпеки життєдіяльності та валеології.	22	26
1	Предмет безпеки життєдіяльності. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Поняття про безпеку життєдіяльності. Сфери та категорії забезпечення безпеки. Основні мета та завдання предмету БЖД. Теоретичні основи БЖД: наукова концепція, основні положення. Науки на яких базується БЖД. Теорія небезпеки та ризику: поняття класифікація, види. Методи визначення ризику. Принципи забезпечення безпеки за ознаками їх реалізації.	10	12
2	Поняття про валеологію. Концепція індивідуального здоров'я людини. Поняття про валеологію. Концепція індивідуального здоров'я людини. Основні принципи валеології. Основні задачі валеології. Методологічні основи валеології. І об'єкт валеології.	12	14

1	2	3	4
	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. Забезпечення безпеки існування людини. Створення безпечних і комфортних умов праці.	18	24
3	Навколишнє середовище і середовище життєдіяльності людини. Навколишнє середовище та середовище життєдіяльності людини: поняття, класифікація. Класифікація негативних факторів. Небезпечні та шкідливі фактори, їх характеристика. Гранично допустимий рівень негативного фактора. Класифікація негативних факторів за характером дії на людину.	6	8
4	Гігієнічна (донозологічна) діагностика. Гігієнічна (донозологічна) діагностика. Основні ефекти впливу факторів навколишнього середовища та їх характеристика. Оцінка ризику на підприємстві. Класифікація умов праці. Соціально-гігієнічний моніторинг за станом здоров'я людини під впливом факторів навколишнього середовища. Профілактика порушень стану здоров'я.	6	8
5	Законодавство з безпеки життєдіяльності. Забезпечення безпечних і комфортних умов праці. Основні законодавчі акти з безпеки життєдіяльності. Екологічне законодавство, види екологічної безпеки. Основні положення закону України «Про охорону праці».	6	8
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Медико-біологічна характеристика особливості впливу на організм людини факторів навколишнього середовища.	20	24
6	Медико-біологічна характеристика особливості впливу на організм людини факторів навколишнього середовища. Фізичні фактори, їх вплив на здоров'я та життєдіяльність людини. Метеорологічні умови (мікроклімат і погода), їх гігієнічне значення, оздоровчі профілактичні заходи. Вплив вібрації на організм людини, гігієнічне нормування і профілактика. Вплив шуму на організм людини, гігієнічне нормування і профілактика. Вплив неіонізуючого та іонізуючого випромінювання на організм людини, гігієнічне нормування і профілактика. Хімічні фактори, класифікація за ступенем небезпечності, їх вплив на організм людини, гігієнічне нормування і профілактика. Вплив пилу на	10	13

	організм людини. Найбільш поширені професійні та виробничо-обумовлені захворювання, гігієнічне нормування і профілактика. Найбільш поширені професійні та виробничо-обумовлені захворювання, гігієнічне нормування і профілактика. Біологічні фактори їх вплив на організм людини. Найбільш поширені захворювання, гігієнічне нормування і профілактика. Класифікація психофізіологічних факторів навколишнього середовища та їх негативний вплив на організм людини, заходи профілактики.		
7	Загальні відомості про токсичність речовин. Визначення, поняття, мета та задачі токсикології. Класифікація шкідливих хімічних речовин. Шляхи попадання, розподілу та прояву дії шкідливих хімічних речовин. Фактори, які впливають на токсичність хімічних сполук. Методи детоксикації організму.	10	11

9. Індивідуальні завдання

Контрольні роботи за варіантами (заочна форма).

10. Методи навчання

Лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів.

У процесі викладання дисциплін використовуються наступні методи подачі матеріалу: словесні (лекції, пояснення, розповідь) та практичні (демонстрація студентам виконання практичних навичок, надання невідкладної допомоги при ураженнях факторами активної групи навколишнього середовища). Важливим методом навчання є самостійна робота студентів, в яку включено також і виконання індивідуальних завдань в формі контрольних робіт за варіантами (заочна форма), теми яких розробляються з урахуванням специфіки профільної спрямованості ВНЗ та підготовки бакалаврів (молодших спеціалістів).

11. Методи контролю

Поточний контроль, контрольні роботи (заочна форма), диференційований залік. Кількість балів, що одержує студент за формами поточного контролю визначається за накопичувальною системою отриманих балів з кожної теми трьох змістових модулів та балів з підсумкового опитування (диференційований залік).

Контрольні питання до змістовного модулю № 1

1. Поняття про безпеку життєдіяльності.
2. Сфери та категорії забезпечення безпеки.
3. Основні мета та завдання предмету БЖД.
4. Теоретичні основи БЖД: наукова концепція, основні положення..
5. Науки, на яких базується БЖД.
6. Теорія небезпеки та ризику: поняття, класифікація, види. Методи визначення ризику.
7. Принципи забезпечення безпеки за ознаками їх реалізації.
8. Поняття про валеологію.
9. Концепція індивідуального здоров'я людини.
10. Основні принципи валеології.
11. Основні задачі валеології.
12. Методологічні основи валеології.
13. Об'єкт валеології.

Контрольні питання до змістовного модулю № 2

1. Навколишнє середовище та середовище життєдіяльності людини: поняття, класифікація.
2. Класифікація негативних факторів. Небезпечні та шкідливі фактори, їх характеристика.
3. Гранично допустимий рівень негативного фактора.
4. Класифікація негативних факторів за характером дії на людину.
5. Гігієнічна (донозологічна) діагностика. Основні ефекти впливу факторів навколишнього середовища та їх характеристика.
6. Оцінка ризику на підприємстві. Класифікація умов праці.
7. Соціально-гігієнічний моніторинг за станом здоров'я людини під впливом факторів навколишнього середовища.
8. Профілактика порушень стану здоров'я.
9. Основні законодавчі акти з безпеки життєдіяльності.
10. Екологічне законодавство. Види екологічної безпеки.

Контрольні питання до змістовного модулю № 3

1. Основні положення закону України «про охорону праці».
2. Медико-біологічна характеристика особливості впливу на організм людини факторів навколишнього середовища.
3. Фізичні фактори, їх вплив на здоров'я та життєдіяльність людини.
4. Метеорологічні умови (мікроклімат). Гігієнічне значення клімату та погоди. Оздоровчі профілактичні заходи.
5. Вплив вібрації на організм людини. Гігієнічне нормування і профілактика.
6. Вплив шуму на організм людини. Гігієнічне нормування і профілактика.

7. Неіонізуюче та іонізуюче випромінювання. Вплив на організм людини. Гігієнічне нормування і профілактика.
8. Хімічні фактори. Класифікація за ступенем небезпечності. Вплив на організм людини. Гігієнічне нормування і профілактика.
9. Вплив пилу на організм людини. Найбільш поширені професійні та виробничо-обумовлені захворювання. Гігієнічне нормування і профілактика.
10. Біологічні фактори. Вплив на організм людини. Найбільш поширені захворювання. Гігієнічне нормування і профілактика.
11. Класифікація психофізіологічних факторів навколишнього середовища та їх негативний вплив на організм людини. Заходи профілактики.
12. Загальні відомості про токсичність речовин. Визначення, поняття, мета та задачі токсикології.
13. Класифікація шкідливих хімічних речовин.
14. Шляхи попадання, розподілу та прояву дії шкідливих хімічних речовин.
15. Фактори, які впливають на токсичність хімічних сполук.
16. Методи детоксикації організму.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Диференційований залік

Розподіл балів за змістовними модулями і темами що вивчаються							Підсумковий тест (диф. залік)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	40	100
8	8	8	8	8	10	10		

12.1. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного

			складання
0-34	F*	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання успішності навчання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання знань
90-100	Відмінно (зараховано)*	A	Студент при відповіді на питання виявив всебічні, систематизовані знання; здатність диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання; викладати матеріал на папері логічно, послідовно, демонструвати знання основної і додаткової літератури для творчого використання.
82-89	Добре (зараховано)*	B	Студент при відповіді на питання виявив повне знання програмного матеріалу, успішно порівнює та викладає теоретичний матеріал послідовно й конкретизує його. Вміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, робить висновки, але допускає незначні помилки.
74-81	Добре (зараховано)*	C	Студент уміло володіє теоретико-методичним матеріалом навчальної програми, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок. Допускає помилки і робить не чітко висновки.
64-73	Задовільно (зараховано)*	D	Студент при відповіді на питання виявив повні знання основного програмного матеріалу в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи. Допускає значні помилки.
60-63	Задовільно (зараховано)*	E	Студент задовольняє мінімальним вимогам, розкриває близько половини навчального матеріалу, з допомогою викладача або підручника (конспекту) відтворює програмний матеріал. Допускає значні помилки.
35-59	Незадовільно (не зараховано)*	FX	Студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, виявляє

			здатність елементарно викласти думку. Можливе повторне складання.
0-34	Незадовільно (не зараховано)*	F	Студент при відповіді на питання виявив серйозні пробіли в знаннях основного матеріалу, допустив принципові помилки при відповіді на всі питання.

* - форма контролю – залік

12.2. Форми поточного контролю (денна)

Завдання	Макс. кількість балів
1. Кількість балів за кожну тему:	
Кількість балів за темами 1, 2, 3, 4, 5	8
Поточний контроль	3
Практичні роботи	2
Відповіді на питання з самостійної роботи	3
Кількість балів за темами 6, 7	10
Поточний контроль	4
Практичні роботи	2
Відповіді на питання з самостійної роботи	4
2. Підсумковий тест (диф. залік) або опитування	40
Загальна кількість балів	100

13. Методичне забезпечення

1. Підручник, навчально-методичні посібники, методичні розробки, тощо.
2. Мультимедійні засоби.
3. Таблиці.
4. Плакати.

14. Рекомендована література

Базова

1. Запорожець О. Безпека життєдіяльності. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 448 с.
2. Акимов В.А., Воробьев Ю.Л., Фалеев М.И. Безопасность жизнедеятельности. Безопасность в чрезвычайных ситуациях природного и техногенного характера: Учебное пособие. М.: Высшая школа, 2017. 592 с.

3. Башкин В.Н. Экологические риски: расчет, управление, страхование: Учебное пособие. М.: Высшая школа, 2017. 360 с.
4. Белов С.В., Девисилов В.А., Ильницкая А.В. Безопасность жизнедеятельности: Учебник для вузов. М.: Высшая школа, 2016. 616 с.
5. Арустамова Э.А. Безопасность жизнедеятельности: Учебник. М.: Издат. дом Дашков и К, 2017. 678 с.
6. Бондин В.И. Безопасность жизнедеятельности. Ростов и/Д.: Феникс, 2016. 352 с.
7. Зазулинский В.Д. Безопасность жизнедеятельности: учебное пособие. М.: Экзамен, 2016. 256 с.
8. Занько Н.Г., Малаян К.Р., Русак О.Н. Безопасность жизнедеятельности: Учебник для вузов. СПб.: Лань, 2018. 672 с.
9. Типова навчальна програма нормативної дисципліни «Безпека життєдіяльності». Для вищих навчальних закладів (для всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційними рівнями «молодший спеціаліст», «бакалавр»). Київ, 2011. 20 с.
10. Занько Н.Г., Ретнев В.М. Медико-биологические основы безопасности жизнедеятельности: Учебник для высш. Учеб. Заведений. М.: Изд. центр «Академия», 2004. 288 с.
11. Кулалаева Н.В., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Ручні та пересувні засоби пожежогасіння: основні типи, будова та безпечне використання. Навчальний посібник. Київ, 2011. 189 с.
12. Заплатинский В.М. Безпека життєдіяльності: Опорний конспект лекцій. К.: КДТЕУ, 1999. 208 с.
13. Заплатинський В., Матис Й. Безопасность в эру глобализации. Монография. ЦУЛ, 2010. 142 с.
14. Апанасенко Г.Л., Попова Л.А. Медична валеологія. К.: Здоровье, 1998. 248 с.
15. Цапка В.Г. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. К.: Знання-прес, 2003. 397 с.
16. Бегун В.В., Науменко І.М. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки): Навч. Посібник. К.: 2004. 328 с.
17. Безопасность жизнедеятельности: Учебник / под ред. С.В. Белова. М.: Высшая школа, 2003. 357с.
18. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. Х.: Факт, 2005. 348 с.
19. Касьянов М.А., Ревенко Ю.П., Медяник В.О. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. 284 с.
20. Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2009. 264 с.
21. Скобло Ю.С., Соколовська Т.Б., Мазоренко Д.І. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Київ: Кондор, 2003. 424 с.

22. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В., Пічі В.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації. Львів: «Новий Світ», 2002. 328 с.
23. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. Львів: Видавництво «Бескид Біт», 2005. 304 с.
24. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім. Ів. Франка, 2005. 301 с.

Допоміжна:

1. Безопасность жизнедеятельности: Учебник / под ред. проф Э.А.Арустамова. 2-е изд. перераб. и доп. М.: Изд. дом «Дашков и К», 2000. 678 с.
2. Баб'як О.С., Сітенко О.М., Ківва І.В. Безпека життєдіяльності: Навч. Посіб. Х.: Ранок, 2000. 304 с.
3. Билич Г.Л., Назарова Л.В. Основы валеологии (учебник). Санкт-Петербург: Фолиант, 2000. 560с.
4. Брехман И.И. Валеология – наука о здоровье. М.: Физкультура и спорт, 1990. 208с.
5. Буліч Е.Г., Муравов І.В. Валеологія. К.: ІЗМО, 1997. 224с.
6. Заплатинський В.М. Полімовний тлумачний словник з безпеки. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 120 с.
7. Крикунов Г.Н., Беликов А.С., Залунин В.Ф. Безопасность жизнедеятельности. Ч. 1, 2. Днепропетровск: Пороги, 1992. 412 с.
8. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини. Львівський банківський коледж, 1998. 192с.
9. Літвак С.М., Михайлюк В.О. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. Миколаїв: ТОВ «Компанія ВІД». 2001. 230 с.
10. Медико-біологічні основи валеології: Навчальний посібник / під ред. П.Д. Плахтія. Кам'янець-Подільський, 2000. 406 с.
11. Щербо А.П., Киселев А.В., Некриенко К.В. Окружающая среда и здоровье: подход к оценке риска. СПб: СПб МАПО, 2002. 376 с.
12. Кулешов Н.І., Уваров Ю.В., Олейник Є.Л. Пожежна безпека будівель та споруд. Харків, 2004. 271 с.
13. Стилвелл А. Техника выживания в экстремальных условиях. М.: ФАИР-ПРЕСС, 2005. 352 с.
14. Крикунов Г.Н., Беликов А.С., Залунин В.Ф. Безопасность жизнедеятельности. Ч. 1, 2. Днепропетровск: УКОИМА-пресс, 1995. 196 с.
15. Царфис П.Г. Действие природных факторов на человека. – М.: Наука, 1982. 193 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.eriukrtel.net/index.htm>.
2. <http://www.social.org.ua> – Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
3. <http://base.safework.ru/sloenc> - Енциклопедія по охороне и безопасности труда МОТ.
4. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.

Ст. викладач _____ Бурдаєв К.В.

Завідувач кафедру _____ Луковська О.Л.